

Predgovor

**Terry Davis,
generalni sekretar
Sveta Evrope**

»Svet Evrope je prehodil že dolgo pot od njegove ustanovitve leta 1949. Danes služi 800 milijonom prebivalcem v 46. državah. Temeljna načela organizacije so ostala nespremenjena – demokracija, človekove pravice in kakovost življenja so temelji njenih dejavnosti. Te vrednote so močna povezovalna sila Evrope. Prizadevamo si za uveljavljanje teh idealov z enotnim reševanjem skupnih problemov.

Svet Evrope se še vedno spopada z mnogimi izzivi na kontinentu in je vedno pozoren na nove grožnje našemu demokratičnemu načinu življenja. Danes take grožnje predstavljajo terorizem, rasizem, anti-semitizem, organiziran kriminal, korojpcija in trgovanje z ljudmi.

Knjižica predstavlja kratek pregled obsežnega dela Sveta Evrope in njegovih konvencij.«

Razvoj in članstvo

Ustanovljen je bil leta 1949. Svet Evrope je medvladna, politična organizacija. Njen stalni sedež je v Strasbourgu, Francija. Predstavlja 46 evropskih pluralnih demokracij in 5 opazovalcev (Kanada, Sveti sedež, Japonska, Mehika in ZDA).

► Cilji:

- varovanje človekovih pravic in vladavine prava v vseh državah članicah;
- zagotovitev stabilne demokracije v Evropi s spodbujanjem političnih, zakonodajnih in ustavnih reform na nacionalnem, regionalnem in lokalnem nivoju;
- iskanje rešitev za socialne probleme, kot so na primer nestrpnost, diskriminacija manjšin, kloniranje ljudi, droge, terorizem, korupcija in organiziran kriminal;
- spodbujanje in razvijanje evropske kulturne identitete s posebnim poudarkom na izobraževanju;
- spodbujanje socialne usklajenosti in socialnih pravic.

► Struktura

Odbor ministrov – telo, v katerem se sprejemajo odločitve Sveta Evrope. Sestavljajo ga zunanji ministri 46. držav članic ali njihovi stalni diplomatski predstavniki;

Parlamentarna skupščina – posvetovalno telo, ki ga sestavlja 315 članov (in 315 namestnikov) iz 46. nacionalnih parlamentov in delegacije iz držav nečlanic;

Kongres lokalnih in regionalnih skupnosti Sveta Evrope – sestavljata ga Zbor lokalnih skupnosti in Zbor regij;

Evropsko sodišče za človekove pravice – sedež ima v Strasbourgu: stalno zaseda in se ukvarja s celotnim postopkom od sprejemljivosti pritožb do končnih razsodb. Sodnike voli Parlamentarna skupščina za dobo šestih let;

Generalni sekretar – izvoljen za dobo petih let. On usmerja in usklajuje delo celotne organizacije;

Sekretariat – ima 1800 zaposlenih in je razdeljen na posebna področja:

- politične zadeve;
- pravne zadeve;
- človekove pravice;

- socialna usklajenost;
- izobraževanje, kultura in dediščina, mladina in šport;
- administracija in logistika.

Uradna jezika sta angleščina in francoščina, kot delovni jeziki pa se uporabljajo še nemščina, italijanščina in ruščina. Veliko dokumentov je v različnih jezikih na voljo na spletni strani **www.coe.int**

► Proračun

Približno 180,5 milijonov evrov za leto 2004. Svet Evrope financirajo države članice. Prispevki v proračun organizacije so izračunani glede na število prebivalcev in premožnosti držav.

► Kako deluje Svet Evrope

Delo Sveta Evrope poteka na osnovi dialoga med njegovimi glavnimi telesi: Odborom ministrov, Parlamentarno skupščino in Kongresom lokalnih in regionalnih skupnosti Evrope.

Odbor ministrov vsako leto potrdi medvladni program dejavnosti, glede na politične prioritete organizacije. Vidni rezultati sodelovanja, odvisni od obravnavane vsebine, so:

- **konvencije in mednarodni sporazumi** so zavezujoči za države, ki jih ratificirajo;
- **priporočila** državam članicam o enotnih rešitvah skupnih problemov;
- **sestanki in konference** med strokovnjaki z različnih področij, politiki, nevladnimi organizacijami in drugimi strokovnimi skupinami;
- **programi usposabljanja**, tehnične pomoči in partnerstva za spodbujanje demokracije in pravnih reform;
- **poročila in študije** kot osnova za ukrepe v posameznih državah;
- **kampanje** ozaveščanja in dogodki evropskega pomena.

Glavne dejavnosti

► Človekove pravice za vsakogar

Evropska konvencija o človekovih pravicah (sprejeta leta 1950) zagotavlja stalen, enoten sistem za nadzorovanje in varovanje človekovih pravic: Evropsko sodišče za človekove pravice. Vsak, ki trdi, da so bile njene/njegove pravice kršene, lahko vloži pritožbo na Evropsko sodišče za človekove pravice, v kolikor je že izkoristil vsa pravna sredstva v državi.

Evropska konvencija o preprečevanju mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja imenuje neodvisne strokovnjake, ki delujejo v Odboru za preprečevanje mučenja (CPT). Naloga odbora je, da preverja ravnanje z zaporniki na kraju samem in daje priporočila za nadaljnje ukrepe za povečanje njihove zaščite.

Konvencija o človekovih pravicah v zvezi z biomedicino je prvi obvezujoč mednarodni sporazum, ki zagotavlja zaščito pred zlorabo biološke in medicinske tehnologije. Njeni cilji so zaščita temeljnih pravic, svoboščin, dostojanstva in identitete posameznikov. Dodatni protokol (1998) prepoveduje kloniranje človeka.

Konvencija za varstvo narodnih manjšin je prvi obvezujoč multilateralen inštrument, ki varuje narodne manjšine. Njena temeljna načela vključujejo enakost pred zakonom, ohranjanje kulture, identitete, vere, jezika in tradicij, dostop do medijev, svobodne in miroljubne stike z ljudmi v drugih državah in uporabo manjšinskega jezika.

Evropska listina o regionalnih ali manjšinskih jezikih Njen cilj je, da ustavi zmanjševanje uporabe neuradnih jezikov, ki so se tradicionalno uporabljali znotraj države s strani njenih narodov in spodbuja njihovo govorno in pisno uporabo v javnem življenju. Prav tako spodbuja ljudi, da se teh jezikov učijo in jih uporabljajo.

Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) je bila ustanovljena leta 1993, da bi delovala proti rasizmu, ksenofobiji in anti-semitizmu. Komisija ocenjuje učinkovitost nacionalnih in mednarodnih ukrepov.

Evropski komisar za človekove pravice spodbuja izobraževanje, ozaveščanje in spoštovanje človekovih pravic v državah članicah in zagotavlja delovanje v skladu s konvencijami in priporočili Sveta Evrope.

► **Graditev demokracije**

Evropska komisija za demokracijo prek pravne ureditve, znana tudi kot **Beneška komisija**, nudi pravne nasvete o razvoju in delovanju demokratičnih institucij in o ustavnem pravu.

Evropska listina lokalne samouprave je model ustavnega besedila za nove demokracije. Nekatere države so ga že vključile v svoje ustave.

Okvirna evropska konvencija o čezmejnem sodelovanju teritorialnih skupnosti ali oblasti je pravni okvir za sodelovanje in razvoj regij, urbanih in ruralnih okolij, varovanja okolja, izboljšanje infrastrukture in javnih služb ter medsebojne pomoči pri nesrečah.

► **Socialna usklajenost in socialne pravice**

Evropska socialna listina dopolnjuje Evropsko konvencijo o človekovih pravicah, ščiti temeljne človekove pravice, vključno s pravico do dela, do profesionalnega usposabljanja, pravičnega plačila in delovnih pogojev, članstva v sindikatih, socialne in zdravstvene pomoči ter socialnega varstva. Spremenjena Listina (1996) spodbuja ukrepe za enakost spolov in priznava pravice na drugih področjih, kot je na primer pravica do ustreznega stanovanja.

Evropski odbor za socialno usklajenost nadzoruje strategijo socialne usklajenosti Sveta Evrope. Njegove naloge so določanje standardov in nadzorovanje skladnosti s pravnimi instrumenti, razvijanje politik in projektov v državah članicah ter izvajanje raziskav in analiz.

► **Zaščita državljanov**

Evropska konvencija o zatiranju terorizma določa okvirna pravila za izročanje domnevnih teroristov.

Kazenskoppravna konvencija o korupciji in civilnopravna konvencija o korupciji. Skupina držav proti korupciji (GRECO) nadzoruje izvajanje določb obeh konvencij.

Obširna **Konvencija o kibernetiski kriminaliteti** je prva mednarodna pogodba, ki zadeva kriminalna dejanja storjena z uporabo računalniških mrež.

► **Kulturna in naravna dediščina**

Evropska kulturna konvencija, sprejeta leta 1954, pokriva šolstvo, visokošolsko izobraževanje in raziskovanje, kulturo, dediščino, šport in mladino. Je osnova za dialog in sodelovanje med 48. narodi, vključno s 46. državami članicami.

Evropska konvencija o varstvu arheološke dediščine in Evropska konvencija o varstvu arhitektonskega bogastva zagotavljata pravni okvir za mednarodno sodelovanje.

Konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov zagotavlja pravno zaščito za mnoge ogrožene živalske in rastlinske vrste.

Evropska konvencija o krajini spodbuja oblasti, da sprejmejo politike in ukrepe za zaščito, upravljanje in prostorsko načrtovanje krajin po Evropi.

► **Izobraževanje za demokratično državljanstvo**

Svet Evrope izvaja programe: o **človekovih pravicah in državljanstvu**; poučevanja zgodovine in jezikov; usposabljanja učiteljev; o evropsko usmerjenem srednješolskem izobraževanju; o dostopu do visokošolskega izobraževanja; za mobilnost študentov in priznavanja diplom.

Evropska mladinska centra v Strasbourgu in v Budimpešti sta stalna mednarodna centra za seminarje in usposabljanje vodij evropskih mladinskih organizacij. Evropska mladinska fundacija financira mednarodne dejavnosti.

Evropska konvencija o nasilju in nedostojnem obnašanju gledalcev na športnih prireditvah, zlasti na nogometnih tekmah vsebuje priporočila o ukrepih za doseg varnosti na množičnih prireditvah.

Evropska konvencija proti dopingu v športu omogoča državam sodelovanje v programih za nadziranje dopinga.

► **Delni sporazumi**

Delni sporazumi Sveta Evrope omogočajo nekaterim državam, da sodelujejo pri posebnih dejavnostih skupnega interesa s privolitvijo ostalih držav članic. Najpomembnejša so:

Razvojna banka Sveta Evrope, ki financira gradnjo stanovanj, spodbuja zaposlovanje in projekte razvoja družbene infrastrukture v manj razvitih območjih ter nudi pomoč beguncem in žrtvam naravnih nesreč;

Evropski center za svetovno soodvisnost in solidarnost (Center sever-jug) je bil ustanovljen v Lizboni (Portugalska) leta 1990, da bi spodbujal sodelovanje severa in juga. Povezuje vlade, lokalne skupnosti, nevladne organizacije, parlamentarce in medije širom po svetu, z namenom uveljavljanja človekovih pravic, demokracije in izobraževanja;

Evropska farmakopeja določa skupne standarde kakovosti zdravil za vse države članice;

Pompidujeva skupina je osrednji evropski forum v boju proti zlorabljanju mamil in trgovini z mamilami;

Eurimages nudi finančno pomoč za koprodukcijo in distribucijo filmov in dokumentarcev z evropsko vsebino;

Evropski avdiovizualni observatorij nudi informacije politikom in avdiovizualni industriji s področja televizije, filma, video/DVD in multimedijev. Informacije o trgu, pravnih vidikih in financiranju avdiovizualne produkcije so dostopne v različnih virih, npr. Statistični letopis.

Evropski center za sodobne jezike v Gradcu (Avstrija) usposablja učitelje jezikovnih programov, pisce jezikovnih priročnikov in strokovnjake.

► Programi demokratične stabilnosti

Za okrepitev demokratične stabilnosti Svet Evrope posreduje na različne načine, vključno z kratkoročnimi misijami strokovnjakov, programi pomoči in sodelovanja, pošiljanjem strokovnjakov v lokalne sedeže mednarodnih organizacij in v pisarne Sveta Evrope (Beograd, Tirana, Sarajevo, Mostar, Priština, Podgorica, Baku in Yerevan) in v Čečenijo (k posebnemu predstavniku ruskega predsednika).

► Prioritetni projekti

Leta 2002 je bil predstavljen nov koncept v obliki dveh večjih projektov: »Odgovor na nasilje v vsakodnevnem življenju v demokratični družbi« in »Naredimo demokratične institucije učinkovite«. Svet Evrope sodeluje z državami članicami in civilnimi skupinami pri uresničevanju obeh projektov.

46 držav članic*

Svet Evrope je 5. maja leta 1949 ustanovilo 10 držav (Belgija, Danska, Francija, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Švedska, Združeno kraljestvo), v avgustu 1949 pa sta se jim pridružili še Grčija in Turčija; v Svetu Evrope je danes 46 držav članic*: Islandija in Nemčija (1950), Avstrija (1956), Ciper (1961), Švica (1963), Malta (1965), Portugalska (1976), Španija (1977), Liechtenstein (1978), San Marino (1988), Finska (1989), Madžarska (1990), Poljska (1991), Bolgarija (1992), Estonija, Litva, Slovenija, Češka republika, Slovaška, Romunija (1993), Andora (1994), Latvija, Albanija, Moldavija, Ukrajina, Makedonija (1995), Rusija in Hrvaška (1996), Gruzija (1999), Armenija in Azerbajdžan (2001), Bosna in Hercegovina (2002), Srbija in Črna Gora (2003) ter Monako (2004).

* stanje december 2004

► Status opazovalca

Sveti sedež (07. 03. 1970), Združene države Amerike (10. 01. 1996), Kanada (29. 05. 1996), Japonska (20. 11. 1996) in Mehika imajo status opazovalca v Odboru ministrov Sveta Evrope. Izrael (02. 12. 1957), Kanada (28. 05. 1996) in Mehika pa imajo opazovalce iz nacionalnih parlamentov in Parlamentarni skupščini.

► Kandidatka za članstvo

Belorusija

► Več informacij:

V Sloveniji: Informacijsko dokumentacijski center SE, Rimska 16, Ljubljana, tel.: 01/421 43 00, www.idcse.nuk.si
Svet Evrope <http://www.coe.int>

► Založba Sveta Evrope

<http://book.coe.int>

► Infotočka

Council of Europe
F – 67075 Strasbourg Cedex
Tel.: + 33 (0)3 88 41 20 33
Fax: + 33 (0)3 88 41 27 45
E-mail: infopoint@coe.int
Website : <http://www.coe.int>

► Skupinski obiski

– Najmanj 15 oseb
Council of Europe Visitors' Service
F – 67075 Strasbourg Cedex
Tel.: + 33 (0)3 88 41 20 29
Fax: + 33 (0)3 88 41 27 54
E-mail: visites@coe.int
– Obiski posameznikov
Tel.: + 33 (0)3 90 21 49 40
(rezervacije le po telefonu)

www.coe.int

December 2004